

Beleidskader water

Deze bijlage bevat een beknopte samenvatting van vigerende beleidsdocumenten en relevant waterbeleid die kaderstellend zijn voor de ontwikkeling Doornsteeg fase 2. Dit geheel aan beleid vormt de bedding van deze waterparagraaf en daarmee de formele basis voor de omgang met hemelwater.

Volgens de Grondwet is de overheid verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de openbare ruimte, voor het woon- en leefmilieu en voor de bevordering van de volksgezondheid.

Het beleid van overheden ten aanzien van water is in het algemeen gericht op een duurzaam en robuust systeem en beheer. De volgende beleidsdocumenten worden relevant geacht voor deze waterparagraaf, onderstaand volgt een korte samenvatting.

<u>Europees</u>	Europese parlement: Europese Kaderrichtlijn Water (KRW)
<u>Nationaal</u>	Rijksoverheid: Waterwet; Waterbeheer 21e eeuw (WB21); Nationaal Bestuursakkoord Water 2011 (NBW); Deltaprogramma/ Deltaplan Ruimtelijke adaptatie 2018 (i.s.m. met IPO en VNG)
<u>Provinciaal</u>	Provincie Gelderland: Waterplan Gelderland 2010-2015
<u>Regionaal</u>	Waterschap Vallei en Veluwe: Waterbeheerprogramma 2016-2021 (WBP); Uitgangspuntennotitie - Beleidskader bij stedelijke uitbreiding
<u>Lokaal</u>	Gemeente Nijkerk: Gemeentelijk rioleringsplan 2012-2015 (vGRP)

Europees: Kaderrichtlijn Water (KRW)

Een goede waterkwaliteit is belangrijk, daarom is sinds 2000 de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) van kracht. Daarin zijn afspraken gemaakt die ervoor moeten zorgen dat uiterlijk in 2027 het water in alle Europese landen voldoende schoon (chemisch op orde) en gezond (ecologisch in evenwicht) is. Om deze doelen te bereiken moeten de landen van de Europese Unie een groot aantal maatregelen nemen. Alle waterbeheerders in Nederland hebben de opgave om de richtlijn goed en doelmatig uit te voeren, in samenwerking met waterschappen, provincies en gemeenten.

Nationaal: Deltaplan Ruimtelijke adaptatie

Het Deltaprogramma 2018 bevat voor het eerst een Deltaplan Ruimtelijke adaptatie. Daarin staat hoe gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk het proces van ruimtelijke adaptatie willen versnellen en intensiveren. Daarvoor zijn 7 ambities in dit deltaplan opgenomen. Het deltaplan geeft aan welke doelen de partijen nastreven, hoe ze daaraan gaan werken en hoe ze de resultaten in beeld brengen. Bij het Deltaplan hoort een actieplan met concrete acties en maatregelen.

De kern van de deltabeslissing Ruimtelijke adaptatie is dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht. Hiertoe dient in 2020 op alle overheidsniveaus klimaatbestendig handelen en waterrobuust inrichten een vanzelfsprekend onderdeel van beleid en handelen te zijn.

Overheden gaan ervoor zorgen dat schade door hittestress, wateroverlast, droogte en overstromingen zo min mogelijk toeneemt en letten daarop bij de aanleg van nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen, het opknappen van bestaande bebouwing, vervanging van rioleringen en wegonderhoud. Daarbij maken we gebruik van klimaatscenario's.

De overheden gaan, in nauwe samenwerking met bedrijven en maatschappelijke organisaties, in drie stappen te werk:

- 'weten': analyseren wat de gevolgen van klimaatverandering voor de diverse functies in een gebied in de periode tot 2050 (met een doorkijk naar 2100) zijn;
- 'willen': concrete doelen stellen voor het verbeteren van de waterrobuustheid en klimaatbestendigheid in de periode tot 2050 en een daarbij passende strategie formuleren;
- 'werken': de doelen en de strategie vastleggen in bijvoorbeeld beleidsplannen, wetten en regels en programma's voor uitvoering, beheer en 'groot' onderhoud.

Regionaal: Natuurlijk ontwikkelen

Sinds oktober 2015 hanteert Waterschap Vallei en Veluwe samen met inliggende gemeenten de Visie 'Natuurlijk ontwikkelen'. De essentie van natuurlijk ontwikkelen is dat met concrete voorbeelden wezenlijke veranderingen in het omgaan met hemelwater en gebruikt water worden doorgevoerd.

In deze visie worden ontwikkelingen ten aanzien van stedelijk water geschetst en wordt de gewenste omgang met hemel- en gebruikt water beschreven. Tevens biedt het gidsprincipes en handelingsperspectieven die afgeleid zijn van de natuurlijke hydrologische kringloop. De gemeente Nijkerk deelt deze visie.

Regionaal: Uitgangspuntennotitie Waterschap Vallei en Veluwe

Ten behoeve van een zorgvuldig planproces voor de watertoets hanteert Waterschap Vallei en Veluwe een 'Beleidskader bij stedelijke uitbreiding'. In dit handboek wordt per thema een toelichting gegeven op de belangen vanuit het waterbeheer op de ruimtelijke ordening. Ontwikkelingen kunnen op verschillende wijzen fysieke consequenties hebben voor het watersysteem. Onderstaand is een samenvatting weergegeven van de hoofdlijnen van de belangrijkste aspecten die voor deze waterparagraaf relevant zijn.

Stedelijk Water

De stedelijke watersystemen functioneren hydrologisch anders dan een watersysteem in agrarisch gebied. Het grote verschil qua hydrologie zit in de veel snellere neerslag-afvoerreactie. Het voorkomen van wateroverlast is dan ook belangrijk.

Oppervlaktewater in stedelijk gebied heeft meerdere functies waar rekening mee gehouden moet worden. Voor het ontwerp zijn vooral de aspecten Berging, Afvoer en Onderhoud en bereikbaarheid richtinggevend. Daarbij zijn Kwaliteit, Beleving en Interactie met riool belangrijke aandachtspunten. Op hoofdlijnen betekent dit dat:

- de gebruiksfuncties gewaarborgd moeten zijn;
- dat onderhoud met een op een goede manier uitgevoerd kan worden;
- dat het watersysteem zonder frequente ingrepen een goed peilbeheer faciliteert;
- constructief intact blijft met normaal onderhoud.

Peilbeheer

Voor het watersysteem in het beheergebied geldt een peilbesluit. De peilen zoals opgenomen in het peilbesluit dienen gehandhaafd te blijven. Het verlagen van het water peil om een gunstigere drooglegging te realiseren is niet toegestaan.

Grondwater

Grondwater is een belangrijk aandachtspunt bij stedelijke uitbreiding. Uitgangspunt hierbij is dat bij de inrichting van nieuw stedelijk gebied in principe wordt aangesloten bij de huidige grond- en oppervlaktewaterpeilen, en dat er ten gevolge van de inrichting van het betreffende gebied geen negatieve effecten op de omgeving ontstaan (verdroging of vernatting). Daarbij gaat het waterschap uit van de gemiddelde hoogste grondwaterstand (GHG) of representatieve hoogste grondwaterstand (RHG). Om er zeker van te zijn dat grondwater boven GHG/RHG niet tot overlast leidt kunnen voorzieningen zoals drainage worden aangelegd om dit zeker te stellen.

Toename verhard oppervlak

Oppervlaktewater in stedelijk gebied heeft meerdere functies waar rekening mee gehouden moet worden. Voor het ontwerp Een gedeelde opgave met als uitgangspunt een goede taakverdeling met logische regels en uitgangspunten met als gezamenlijk doel, beperken van wateroverlast ook in de toekomst.

De uiteindelijke keuze voor de wijze van omgaan met afvloeiend hemelwater wordt op lokaal niveau bepaald op basis van een integrale afweging. Uitgangspunt is dat het hemelwater zoveel mogelijk in het plangebied blijft. De wijze waarop kan per situatie verschillen en is gebiedsafhankelijk.

Het beleid van het waterschap is erop gericht om de gevolgen van extra verhard oppervlak op het oppervlaktewater zoveel mogelijk te beperken. Daarbij is de trits Vasthouden-Bergen-Afvoeren algemeen uitgangspunt. Wanneer de mogelijkheden om hemelwater vast te houden op de plek waar het valt zijn benut is het lozen op oppervlaktewater een goede oplossing. De waterstaatkundige situatie mag in principe niet verslechteren door uitbreiding van verhard oppervlak.

Waterkwaliteit en ecologie

De kwaliteit van het Water in stedelijk gebied is vanuit ecologie en beleving een belangrijk aandachtspunt. Door in het ontwerp van een oppervlaktewaterlichaam voldoende doorstroming te realiseren, kan een potentieel 'slechte' waterkwaliteit worden voorkomen. Daarnaast hoort bij een goede inrichting ook een slim beheerregime.

Het afstemmen van de inrichting en bijhorend onderhoud is per situatie verschillend en vraagt om maatwerk. Een aantal uitgangspunten voor een betere waterkwaliteit zijn:

- variatie in doorstroming, diepte en structuur is gewenst.
- Verblijftijd van water korter dan 10 dagen i.v.m. algenboei is streven;
- Zachte oevers i.p.v. harde beschoeiing;
- Overwinteringsplaatsen voor vis zijn gewenst.

Beheer en onderhoud

Het waterschap heeft de wateren verdeeld in A-, B- en C-wateren. De A-wateren worden onderhouden door het waterschap en de B-, en C-wateren door de aanliggende eigenaren, in stedelijk gebied meestal de gemeente. Voor het onderhoud ervan is het belangrijk dat de wateren bereikbaar zijn voor onderhoudsmaterieel. De onderhoudsmethode is afhankelijk van de afmetingen van het oppervlaktewater.

Lokaal: Gemeentelijke watertaken

De gemeente heeft wettelijke zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater om met een doelmatig rioolbeheer het gezondheids- en welzijnsniveau van inwoners te bevorderen. Gelet op de beperkte financiële en personele middelen, heeft de gemeente een zekere beleidsvrijheid bij de uitwerking van deze zorgplichten. De gemeente Nijkerk gaat hier zorgvuldig en doelmatigheid mee om en heeft de invulling van de zorgplichten vastgelegd in het verbreed GRP 2012-2015.

Verantwoordelijkheid gemeente

In openbaar gebied is de gemeente verantwoordelijk voor de inzameling en verwerking van het afvloeiende hemelwater, voor zover van particulieren redelijkerwijs niet kan worden gevraagd het hemelwater in de bodem of het oppervlaktewater te brengen (samenloop van omstandigheden).

De gemeente legt hiertoe voorzieningen aan waar particulieren zo nodig gebruik van kunnen maken. Onder normale situaties dient het straatprofiel te voorkomen dat hemelwater afloopt naar particulier terrein. Hevige regen mag geen regelmatige wateroverlast met schade veroorzaken.

Verantwoordelijkheid particulier

Op particulier terrein is de perceeleigenaar verantwoordelijk voor de afvoer van hemelwater, bij voorkeur naar oppervlaktewater of in de bodem. Lager gelegen percelen dienen hemelwater van hoger gelegen percelen te ontvangen. De particulier neemt zelf maatregelen om die ontvangst op een voor hem goede manier te laten verlopen. De gemeente is het aanspreekpunt als inwoners last hebben van overtollig hemelwater.